

GARGANO, che bello!

Gargano in Puglia heeft alles wat een mediterraan gebied kan bieden: een grillige en mooie kustlijn, betoverende intieme baaitjes en stranden, schilderachtige kustplaatsjes, leuke dorpjes, machtige wouden, bergen, lagunes en witte kalkkliffen. Overtuigd? Ga dan met GRANDE Italië-lezer Paul Janssen mee op ontdekkingsreis...

TEKST EN FOTOGRAFIE PAUL JANSSEN

Punta Diamante op San Domino met op de achtergrond San Nicola, Trimiti Eilanden.

Onmiddellijk als je langs de meren van *Lesina* en *Varano* de Gargano binnenrijdt, kom je in een ander stukje Italië dan dat je gewend bent. De rust straalt op je af en wat is het hier groen! Meteen vanaf het begin zie je links en rechts van de weg echt duizenden olijfbomen die uit een opvallend rood getinte grond groeien. De schoonheid overdondert je vanaf het begin evenals de lokale keuken, de vele kleuren en het bijzondere klimaat, dat zorgt voor warme zomers en zachte winters. De talloze kleuren staan symbool voor de elementen van de streek: de stralen van de zon, het blauw van de zee en het zomers geel van de citroenen. We zijn op weg naar camping Manacore nabij *Peschici*, het idyllisch op een rots gelegen kustplaatsje. De camping vormt de uitvalsbasis voor onze verkenning door Gargano. Gargano is een dunbevolkte kaap die zich aan de achillespees van Italië hecht als de spoor van de laars. Schijnbaar onopgemerkt ligt hier één van de meest bijzondere en beschermde gebieden van Italië met haar schitterende en ongerepte natuur.

Trabucco

Trabucco 'Furcichella', een imposant groot houten platform dat gebruikt wordt om te vissen, is een van de vele *trabucchi* (zie kader) die hier langs de kust liggen. De heerlijke geuren uit het aangebouwde houten keetje annex restau-

rantje maken ons nieuwsgierig. De oudere eigenaar vertelt ons dat hij al 35 jaar met deze *trabucco* de vissen uit het water haalt maar vandaag willen ze niet zo erg. "Niente pesce" broemt hij, maar niet veel later nodigt hij ons uit om de eventuele vangst te komen bekijken. We gaan 'aan boord' van de *trabucco* en je waant je hier gelijk als op een oud piratenschip. Overal waar je kijkt zie je oude houten verweerde balken, masten, touwen en grote draaiassen met duwarmen. De man begint aan de dikste as te duwen waardoor de touwen onder de netten en in de katrollen zich langzaam oprollen. Het gigantische net van 20 bij 15 meter komt nu gelijktijdig horizontaal omhoog. Dit is duidelijk een vernuftig en effectief systeem. Vandaag is de vangst slechts een handvol vissen. Zo is het makkelijk vissen vangen zonder dat je uit hoeft te varen of uren naar een hengel hoeft te turen.

Peschici

Peschici is een klein, charmant vissersplaatsje, dat vanaf een 40 meter hoge loodrechte klif naar achteren uitzwaart. Kleine winkeltjes met lokaal handwerk, antieke huisjes en intieme pleintjes geven dit plaatsje een gezellige sfeer wat vooral 's avonds tot uiting komt als de locals tevoorschijn komen en de lucht zich vult met de klanken van hun muziek en de heerlijke geuren van de keuken. >

Olijven- en druivenplantages omringd door Oleanders.

Vieste.

De citrusvruchten van Rodi.

De kenmerkende huisjes en schoorstenen van Rodi.

De mooiste baai van Gargano, Baia di Zagare.

Het is etenstijd en we inhaleren gretig het aroma van citroen, knoflook, tomaten en olijfolie welk in de lucht hangt, *buonissimo!* Op en rondom de pleintjes staan oleanders in volle bloei. De steile straatjes in het centrum zijn geplaveid met mooie afgesleten – maar gladde! – marmeren platte stenen, *crustl* genaamd, wat een extra oude sfeer creëert. Bij zonsondergang verandert de kleur van het witte stadje in prachtige pasteltinten wat een schitterend beeld oplevert.

Parco Nazionale del Gargano

Vandaag gaan we naar het hart van Gargano. Het *Parco Nazionale del Gargano* (zie kader) – door de Italianen terecht gepromoveerd tot een nationaal park – domineert de binnenlanden. Middenin ligt het schaduwrijke oerbos *Foreste Umbra* wat het grootste gedeelte van dit park in beslag neemt. Hier gaan we eerst naar het centraal gelegen informatiecentrum *Corpo Forestale*. De beheerder (type boswachter) laat ons een paar wandelroutes zien rondom het aanwezige meertje. Tijdens onze wandeling is het heerlijk koel terwijl we toch op het heetst van de dag aan het lopen zijn. Doordat er zoveel bomen dicht op elkaar groeien scheelt het zeker 10 graden in temperatuur. Op de vele aangelegde picnicplaatsen doen hele Italiaanse families zich uitgebreid tegoed aan de lunch.

We vervolgen onze weg naar *Monte Sant' Angelo* en deze doet ons duizelen, ontelbare bochten slingeren zich een weg naar boven waar op een hoogte van 796 meter het bergdorpje ons op ligt te wachten. Ondanks de hoge verwachtingen valt het pelgrimddorp ons toch enigszins tegen ook al is er een gezellig centrum. De vele winkels en stalletjes waar de heerlijkste pasta's, kazen en broden verkocht worden, werken als een magneet op de bezoekers. Daarbuiten geeft de lelijke aanwezige hoogbouw (!) het echter een teleurstellende indruk. Dit verwacht je niet in een bergdorpje in een dunbevolkt gebied.

De afdaling naar *Mattinata* maakt echter alles goed. Na elke bocht zien we schitterende vergezichten over de baai van *Mattinata* en wordt de grilligheid van de kustlijn pas echt zichtbaar. Eenmaal afgedaald draaien we de kustweg SP53 op richting *Vieste*. Langs deze weg is de kust in Gargano op z'n spectaculairst en hier liggen dan ook de mooiste grotten en stranden. De allermooiste is *Baia delle Zagare* maar deze is echter alleen toegankelijk via een exclusief hotel dat helaas geen nieuwsgierige bezoekers toelaat. Dan maar op een andere manier. Met gevaar voor eigen leven begin ik achter de vangrail aan een gevaarlijke afdaling waar – zo heb ik de indruk – behoudens de eerste vijftig meter, al jaren geen mens meer gelopen heeft. Ik daal steil af tussen rotsen, gruis en stekelige planten totdat ik boven aan de afgrond sta waar ik niet meer verder kan. Voorzichtig naar onder kijkend zie ik dat er een gapend gat van zo'n honderd meter zich tussen mij en het spectaculaire blauwe water bevindt. Het uitzicht is echter fenomenaal en de twee rotsen in de zee

Middagtafereel in Rodi.

liggen prachtig in de middagzon op het eind van de baai. Mijn reis vervolgend voert de SP53 me langs andere schitterende baaien zoals de *Baia di Campi* en *Baia di S. Felice* met z'n kenmerkende natuurlijke brug in de schuin aflopende rots. M'n fotocamera draait overuren, zo mooi is deze kust.

Vieste

Op de kade in de haven liggen grote stapels visnetten naast de boten waar de vissers hun spullen staan schoon te maken. In het *Centro storico* staan de kleine huisjes en winkeltjes dicht op elkaar. Jong en oud flaneert over de boulevard en puberende Italianen zitten op muurtjes te kletsen.

De dagelijkse lokale overdekte markt waar de *prodotti tipici* verkocht worden presenteert zich van zijn beste kant. Talloze heerlijke kruiden, lokale *orecchiette* pasta en andere specialiteiten worden hier prachtig gepresenteerd naast de gebruikelijke groente- en fruitstalletjes. De kaasboeren bieden je stukjes *caciocavallo* kaas aan om te proeven evenals de verkopers van de typische producten zoals de olijven, zon-gedroogde tomaatjes, aubergines in olijfolie, gevulde paprikaatjes en ansjovis...mmm! We besluiten een aantal bakjes mee te nemen om vanavond onder het genot van een glas wijn nog na te kunnen genieten van al deze lekkernijen.

Tegen het vallen van de avond begint in het oude centrum het dagelijkse ritueel van bezoekers die de restaurantjes opzoeken. Dit is het beste te observeren vanaf een terras op *Piazza Vittorio Emanuele II*. Als de avondrust wedergekeerd is en de toeristen grotendeels verdwenen zijn lopen we nog een keer door de straatjes. De kerk en het klooster staan stil in het goudgele licht van de schijnwerpers. De locals kijken toe vanaf hun smeedijzeren balkonnetjes en kletsen wat met elkaar, zoals op de *Via Amando Diaz* die zo smal is dat de bewoners zich makkelijk vanaf de balkons de hand kunnen schudden.

Tremiti-eilanden

Vandaag voert de reis ons al vroeg naar de *Isole Tremiti*. We stappen op de boot die ons in 75 minuten vanuit *Peschici* naar het eiland *San Nicola* zal brengen. Eenmaal aan land klimmen we vervolgens naar het fort dat hoog boven op het eiland uitsteekt. Van hier uit heb je een oogverblindend uitzicht over de archipel. Vervolgens steken we met een watertaxi over naar het 100 meter verder gelegen andere bewoonde eiland *San Domino*, om daar te genieten van de baaitjes, de vergezichten en de ruige klippen die het kristalheldere water omringen. Het water is hier zó blauw dat het gewoon pijn aan je ogen doet en je bijna niet gelooft dat je gewoon 'ergens' in Europa bent. Eenmaal terug op de boot sluit ik in de heerlijke namiddagzon mijn ogen, vol van voldoening. Gargano, wat ben je mooi!

Trabucco "Furcicella", een van de vele vernuftige visplatforms langs de kust van Gargano.

Armoedig huisje in Cagnano Varano.

Rodi Garganico - Cagnano Varano

Ingeklemd tussen groene citrusvelden en olijfboomgaarden ligt dit romantische dorpje je lief aan te kijken. De witte gestapelde huisjes met rode daken hebben typische lokale schoorstenen, origineel in hun vormgeving. Net zoals in Peschici siert ook hier de *crustl* de straatjes in het centrum. Dit is echt een heel leuk rustig dorpje met een gemoedelijke sfeer.

Lange tijd exporteerde Rodi haar beroemde citrusvruchten *arrancia duretta* over de hele wereld, stuksgewijs verpakt in vloeipapier wat bedrukt was met mooie versieringen in pastelkleuren. Vandaag de dag is daar – op enkele kwekers na – niet veel meer van over doordat de mensen wegtrekken uit de dorpen alsook door de opkomst van het toerisme.

We gaan verder en arriveren in *Cagnano Varano*, een authentiek plaatsje en wat mij betreft ook het meest Italiaanse dorpje van Gargano. Tegen het vallen van de avond zitten op de *corso Giannone* wel honderd oude- en jongere mannen een kaartspel, *Scoppa* genoemd, te spelen. Kinderen en tieners zoeken elkaar op. Werkelijk iedereen is buiten, zo lijkt het. Zuid-Italië ten voeten uit. In de zeer nauwe straatjes helemaal bovenin het dorp is het armoe troef. Ook dit hoort bij Zuid-Italië. De huisjes vallen nog net niet uit elkaar, bijna alles is kapot en kinderen spelen zelfs met lege dozen. We lopen hier echt helemaal verlaten alleen en voelen ons een beetje pottenkijkers. Toeristen zijn ze hier duidelijk niet gewend. We verlaten zachtjes de steegjes en eten vervolgens overheerlijk in restaurant *Atlantide* voor een spotprijs.

Het is tijd om afscheid te nemen.

Gargano heeft ons betoverd, *che bello!* 🍷

Parco Nazionale del Gargano

Gargano is ontstaan als eiland en in de loop der jaren aangegroeid aan het vasteland door aanslibbing. Nergens in de Midderraanse gebieden vind je op zo'n klein gebied zo'n grote biologische verscheidenheid. In feite is het – door de Unesco tot beschermd gebied uitgeroepen – een biologisch (schier)eiland. Doordat het schiereiland ooit een echt eiland is geweest en het gebrek aan intensieve landbouw, heeft zich hier o.a. een enorm rijk plantenleven kunnen ontwikkelen. De ligging en de historische ontwikkeling van het gebied maken dit tot een uniek biologisch gebied wat sterk afwijkt van alle andere gebieden in Italië.

Gargano heeft ruige gekartelde kusten met veel grotten, kliffen van witte kalk, steile rotswanden (vooral tussen *Vieste* en *Mattinata*), inhammen en prachtige kleine zandstrandjes (vaak alleen per zee te bereiken). In Gargano komen vele zeldzame bloemen en dieren voor. Glooiende kalkheuvels worden hier afgewisseld met kleine, droge veldjes en door erosie zijn er ontelbare grotten, kloven en aardverzakkingen (dolines) ontstaan. Verspreid over dit prachtige heuvelland liggen enkele kleine, middeleeuwse stadjes.

In het Oosten van het Nationaal Park Gargano ligt het *Foresta Umbra* (letterlijk *schaduwbos*), een groot oerbos dat de groene longen van dit park vormt. Het is een zeer vochtig en schaduwrijk gebied met vele gigantische eiken-, beuken- en taxusbomen. Dit is het enige resterende deel van Italië waar de oude eiken- en beukenbossen – die ooit een deel van Midden-Europa bedekten – nog te vinden zijn. Je kunt hier mooie wandelingen, hikes en mountainbiketochten maken.

Tremetische Eilanden (Isole Tremiti)

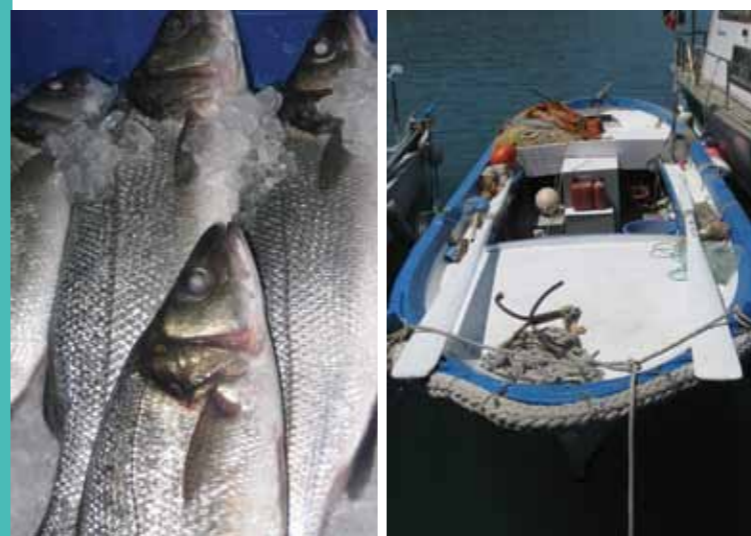
Groep eilanden die 22 km uit de kust van Gargano liggen, recht tegenover de lagunes van *Lesina* en *Varano* (deze lagunes bevinden zich in een vlakte in het westen, slechts gescheiden van de blauwe zee door een dunne duinrand van maximaal 800 meter breed. Doordat ze slechts 1,5 tot maximaal 4 meter diep zijn en gevoed worden door ondergrondse bronnen, vormen de meren een ideale broedplaats voor watervogels, vissen, mosselen, reptielen en amfibieën). De groep bestaat uit 5 eilanden: *San Domino*, *San Nicola*, *Capraia*, *Crepaccio* en *Pianosa*. Alleen San Domino en San Nicola zijn bewoond en de groep maakt deel uit van het Nationaal Park Gargano. Het zijn de minst toeristische eilanden van Italië met ruige rotsige kusten, vergelijkbaar met het vasteland in Gargano. Alleen op *San Domino* vind je een paar kleine maar schitterende baaitjes met zandstranden. Tevens bevinden zich hier vele grotten en het water dat hen omsluit is waanzinnig blauw. Het heeft zelfs in 1989 de status van **maritiem natuurreservaat** gekregen vanwege de aanwezigheid van de bijzondere en zeldzame onderwaterwereld.

Het schitterende blauwe water rondom de Tremiti eilanden.

Baia di San Felice. Foto's onder: Vissen in de netten in Trabucco en vissersbootje in de haven van Peschici.

I Trabucchi

Dit zijn unieke houten platformen, die al uit het begin van de vorige eeuw stammen en gebruikt worden om te vissen. Ze werden oorspronkelijk gebouwd door oude vissers om de gevaren van het vissen op open zee te vermijden. Hier worden grote netten aangehangen die zo hun werk kunnen doen en die middels een ingenieus systeem boven water getild kunnen worden waarna de vangst met een groot lang schepnet binnen gehaald wordt. De veerkracht en schoonheid maken diepe indruk evenals hun vormgeving en functionaliteit. Door de gebruikte materialen en de sterke verankeringen kunnen ze de sterkste stormen weerstaan. Bovendien zijn ze zeer elastisch en hebben het vermogen om te buigen en te vervormen om vervolgens na de storm weer hun originele vorm terug aan te nemen. Verschillende zijn er omgebouwd tot visrestaurantje waar het goed toeven is.

GARGANO PRAKTISCH

ETEN EN DRINKEN

La Masseria, geen menukaart, heerlijke 4 gangen van grotendeels zelf verbouwde producten in een afgelegen authentieke omgeving, midden tussen de loslopende koeien en geiten. En dat alles voor 20 euro inclusief een fles limoncello (!)
Adres: *Loc. Sfinalicchio, litorale Vieste Peschici km 9, 71019 Vieste*, tel. 3803632878

Atlantide, gelegen in een zijstraatje van de *Corso Giannone*. Heerlijk eten in een zeer authentiek dorpje voor een spotprijs.
Adres: *Via Mercellato 4, Cagnano Varano*, tel. 0884853004

ZIEN/DOEN

- WWF-oase **Necropolis of La Salata**. De moeite waard te bezoeken vanwege de archeologie en botanische tuin. In Juli en Augustus dagelijks 'n rondleiding om 17.30 en 18.15. Entree 4 euro.
- Grottentocht per boot vanaf *Peschici* of *Vieste*. Ontdek de schitterende mooie ruige kust met grotten en baaien tussen *Vieste* en *Mattinata*.
- Breng een bezoek aan *Foresta Umbra* en ga het unieke bos verkennen middels een mountainbike-, hike- of wandeltocht. Route info te verkrijgen bij *Corpo Forestale(dello stato)*, op einde van de SP52 richting *Villaggio Umbra* (centrale punt)
- *Tremetische eilanden*. Deze zijn te bereiken via de havens van Rodi Garganico, Peschici, Vieste en Capoiale. De boten varen dagelijks slechts éénmaal op en neer en vertrekken vroeg (09.00 uur) en komen rond 18.00 uur weer terug. Reserveren noodzakelijk (minimaal één dag van te voren)

STRANDEN

In Gargano bevinden zich, naast Sardinië, de mooiste en best onderhouden stranden van het Italiaanse vasteland, aldus de Italianen. Op de Tremetische eilanden liggen in het noordoosten van San Domino de adembenemende stranden van *Cala delle Arene* en *Punta Diamante*. Op het vaste land bevinden zich de mooiste stranden langs de kust tussen Vieste en Mattinata. *Baia di Zagare*, *Baia Scappone*, *Baia di Campi* en *Baia di S. Felice* zijn hier de absolute hoogtepunten. Tussen Vieste en Peschici zijn de stranden van *Baia di Manaccora* en *Spaggia Zaiana* de moeite waard.

SLAPEN

Masseria's, oude 17e-eeuwse (ommuurde) boerderijen- kenmerkend voor Puglia- waarvan sommigen in de loop der jaren omgetoverd zijn tot (luxe) toeristenverblijfplaats. Ze vindt ze vaak alleen in de binnenlanden en weinig aan de kust. Vroeger woonde hier iedereen : de boeren en hun knechten met al hun families. Een *Masseria* wordt meestal gevolgd door de naam van het hoofdgebouw. Gasten of bezoekers kunnen olijfolie, wijn, jam of andere zelf gemaakte producten kopen.